

บทที่ 4

การประเมินการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในปัจจุบัน และการดำเนินมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของประเทศไทย และแนวโน้มสู่อนาคต

จากการศึกษาถึงกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องในบทที่ผ่านมา ทำให้เราได้รับทราบว่าในปัจจุบันมีกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาหลายส่วน ทั้งในระดับระหว่างประเทศและในระดับภูมิภาค นอกจากนี้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศยังเป็นส่วนที่เสริมเพิ่มเติมให้การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายระหว่างประเทศสามารถดำเนินไปได้ แต่สิ่งที่จะสังเกตได้คือมาตรการในการบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เท่าที่มีในปัจจุบันคือการปฏิบัติตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ส่วนมาตรการในทางระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่มีส่วนใหญ่มักเป็นแนวทางในการปฏิบัติมากกว่ากฎหมาย ในส่วนที่มีลักษณะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศยังมีอยู่ค่อนข้างน้อย ได้แก่ พิธีสารแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการผลิตและการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน ส่วนประกอบและเครื่องกระสุนที่ผลิตกฎหมายปี ค.ศ. 2001 อนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกาว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี ค.ศ. 1998 และพิธีสารแห่งประชาคมเพื่อการพัฒนาแห่งอาฟริกาได้ว่าด้วยการควบคุมอาวุธปืน เครื่องกระสุนและวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี ค.ศ. 2001 ซึ่งมาตรการดังกล่าวมาทั้งหมดมีมาตรการที่ใช้บังคับแล้วเพียงมาตรการเดียวคือ อนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกาว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี ค.ศ. 1998 ส่วนพิธีสารแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการผลิตและการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน ส่วนประกอบและเครื่องกระสุนที่ผลิตกฎหมายปี ค.ศ. 2001 และพิธีสารแห่งประชาคมเพื่อการพัฒนาแห่งอาฟริกาได้ว่าด้วยการควบคุมอาวุธปืน เครื่องกระสุนและวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี ค.ศ. 2001 ยังไม่มีผลบังคับใช้ ดังนั้นการรายงานผลการปฏิบัติตามกฎหมายของ 2 มาตรการหลังจึงยังไม่มี เท่าที่สามารถทำได้ในปัจจุบันคือการผลักดันให้มีการลงนามในเอกสารดังกล่าวเพื่อให้สามารถมีผลบังคับใช้ได้ ในทางระหว่างประเทศ ส่วนมาตรการตามอนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกาว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี ค.ศ. 1998 นั้นกำหนดการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายไว้ในมาตราที่ 28 คือหลังจากที่มีการบังคับใช้แล้ว 5 ปี ให้มีการทบทวนการปฏิบัติงาน โดยที่ประชุมของ

รัฐภาคี ทำให้มาตรการในการปฏิบัติในปัจจุบันที่มีอยู่มีเพียงมาตรการเดียวเท่านั้นที่มีการตรวจตรา การปฏิบัติตามกฎหมาย

ในส่วนของมาตรการอื่นๆ นอกจากเอกสาร 3 ฉบับที่กล่าวมาในข้างต้น เช่น แผนปฏิบัติการว่าด้วยการป้องกันต่อต้าน กำจัดการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายในทุกรูปแบบปี 2001 นั้น แม้จะมีการรายงานการปฏิบัติตามกฎหมายก็เป็นการรายงานโดยพื้นฐานของความสมัครใจโดยมิได้มีผลบังคับในทางกฎหมาย ผลคือรัฐก็จะรายงานสิ่งที่มีอยู่แล้วตามกฎหมายซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่อาจทราบได้ว่าจะเป็นการรายงานที่เป็นจริงเพียงใด เนื่องจากไม่มีการตรวจสอบโดยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกลไกดังกล่าว ซึ่งผลที่จะปรากฏคือทางการรายงานของรัฐก็จะเป็นการรายงานในเชิงบวกว่ามีการปฏิบัติที่ดีแล้ว ในอีกหนึ่งส่วนสำหรับการรายงานของหน่วยงานภาคเอกชนการรายงานก็จะออกมาในเชิงลบเนื่องจากเป็นกลุ่มที่จะต้องผลักดันให้มีการยอมรับกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ ในส่วนของมาตรการอื่นๆ เช่น มาตรการในการควบคุมอาวุธในอาฟริกาและยุโรปนั้นก็จะมีแนวทางที่แตกต่างกันไป โดยในยุโรปจะเน้นเรื่องมาตรการในการควบคุมการส่งออกทั้งนี้เนื่องจากภูมิภาคยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีการผลิตอาวุธมาก ดังนั้น กฎหมายจึงต้องออกมาควบคุมเรื่องการส่งออกเป็นหลัก ซึ่งเท่าที่ปรากฏนั้นมาตรการส่วนใหญ่ก็จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามมาตรการของภูมิภาคยุโรปยังมีกลไกการตรวจตราการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ซึ่งทำให้ทราบว่ามาตรการทั้งหลายที่มีอยู่นั้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

4.1 การประเมินการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศ

การประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศนี้จะได้พิจารณาโดยการนำผลการปฏิบัติตามกฎหมายมาพิจารณาว่ามีการปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ในทางระหว่างประเทศมากน้อยเพียงใดและประสบผลอย่างไร มีข้อบกพร่องอย่างไรหรือไม่ เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขต่อไปในอนาคต โดยผู้เขียนจะพิจารณาในส่วนของรายละเอียดแต่ละมาตรการดังต่อไปนี้

4.1.1 การประเมินการนำมาตรการในการควบคุมอาวุธตามกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาตามกรอบของหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศนั้นมีมาตรการที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ปฏิญญากรุงเฮก ฉบับที่ 3 ว่าด้วยกระสุนระเบิด ค.ศ. 1899 (*The 1899 Hague*

Declaration 3 concerning Expanding Bullets)

ปฏิญญาดังกล่าวปัจจุบันมีภาคีทั้งสิ้น 31 ประเทศ¹ และกฎเกณฑ์ดังกล่าวกลายเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศในการทำสงครามแล้ว ในส่วนของการห้ามใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายเกินขนาดหรือความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็น ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้เป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติจริงตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวน่าจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากหากมีการใช้อาวุธลักษณะดังกล่าวในการทำสงครามจริงๆ แต่ในปริมาณที่ไม่มากและไม่มีการตรวจสอบพบการที่จะลงโทษแก่ผู้ละเมิดต่อหลักเกณฑ์ยอมทำได้ยาก แม้จะมีการตรวจตราโดยรัฐก็ตาม แต่รัฐที่เป็นผู้ใช้ย่อมไม่แสดงถึงสิ่งที่ตนทำเป็นแน่ ในทำนองกลับกัน รัฐที่เป็นผู้พบและรายงานการกระทำดังกล่าวยอมพิสูจน์ได้ยากกว่าใครเป็นผู้ใช้ จริงหรือไม่ ดังนั้นการตรวจตราที่เกิดขึ้นจึงทำได้เพียงการแถลงถึงทางปฏิบัติของรัฐเท่านั้นซึ่งจะเป็นจริงมากน้อยเพียงใดไม่สามารถพิสูจน์ได้ ส่วนการนำมาประยุกต์ใช้กับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา นั้นอาจนำมาใช้ได้บางกรณี เช่น ในกรณีที่อาวุธปืนเป็นอาวุธชนิดที่ใช้กระสุนที่ระเบิดได้ซึ่งน่าจะสนใจว่าอาวุธดังกล่าวไม่พบการใช้ในปัจจุบันเท่าไรนัก ประกอบกับการคุ้มครองบุคคลตามหลักกำหนดมนุษยธรรมระหว่างประเทศจะนำมาใช้ได้เฉพาะในกรณีที่มีความขัดแย้งทางอาวุธเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นปัญหาในปัจจุบันจึงมีได้อยู่ที่การตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ แต่น่าจะขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้อาวุธในปัจจุบันที่มีลักษณะแตกต่างจากการใช้อาวุธในกรณีความขัดแย้งทางอาวุธในอดีตมากกว่า ดังนั้นในยามที่ไม่มีข้อพิพาททางอาวุธกฎหมายที่คุ้มครองบุคคลจากอาวุธน่าจะเป็กฎหมายอาญาภายในรัฐมากกว่า ซึ่งจะลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิด ส่วนในแง่ของการมีอาวุธปืนดังกล่าวหากเป็นอาวุธปืนที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ครอบครองก็น่าจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนภายในรัฐเป็นหลัก แต่เมื่อมีกรณีความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นหลักการตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศจึงจะนำมาบังคับใช้

ในส่วนของการกฎหมายระหว่างประเทศที่ออกมาตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามและจำกัดการใช้อาวุธตามแบบที่อาจก่อให้เกิดความบาดเจ็บเกินขนาดหรือไม่จำกัดความเสียหายปี ค.ศ. 1981 นั้น มีกรอบการทบทวนการปฏิบัติตามกฎหมายในข้อ 8 (3) (a) กล่าวคือให้มีการประชุมของรัฐภาคีเพื่อทบทวนการปฏิบัติตามกฎหมายภายใน 10 ปีนับจากวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ ซึ่งโดยปกติจะมีการประชุมเสมอโดยมีคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเป็นเวทีกลางในทางระหว่างประเทศ

¹ <http://www.icrc.org>. [25 March 2004]

ซึ่งมีรัฐต่างเข้าร่วมการประชุมเป็นอย่างดี โดยในส่วนของ การประเมิ นผลการบังคับใช้กฎหมายใน ปัจจุบันตามพิธีสารซึ่งออกมาตามอนุสัญญาฉบับดังกล่าวอาจสามารถอธิบายได้ดังนี้

2. พิธีสารว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายมนุษย์และไม่สามารถตรวจสอบได้

ด้วยการเอกซ์เรย์ ปี ค.ศ.1981 (*Protocol I on Fragmentation Weapons 1981*)

พิธีสารฉบับนี้ในปัจจุบันมีภาคีทั้งหมด 90 ประเทศ มาตรการในทางปฏิบัติคงเป็นเพียงการห้ามในทางการใช้กำลังเช่นเดียวกับกลไกอื่นๆ ในทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ดังนั้นการปฏิบัติตามก็จะมีลักษณะเดียวกับแนวทางดังที่ได้อธิบายในข้อที่แล้วว่าข้อเท็จจริงน่าจะค่อนข้างจะเป็นเรื่องที่ยากในการพิสูจน์หากมิได้มีการใช้อาวุธดังกล่าวในปริมาณมากอย่างเป็นระบบ การประเมิ นผลการปฏิบัติทางกฎหมายจึงทำได้ยาก นอกจากจะต้องอาศัยการรายงาน โดยรัฐภาคีตามอนุสัญญา หรือการรายงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการที่ลักษณะข้อพิพาททางอาวุธเปลี่ยนไปและการใช้อาวุธในลักษณะดังกล่าวในปัจจุบันก็เปลี่ยนไปทำให้หลักการดังกล่าวอาจนำมาบังคับใช้ในกรณีที่ไม่ถึงขั้นเป็นข้อพิพาททางอาวุธค่อนข้างจะยาก การใช้อาวุธดังกล่าวในปัจจุบันในส่วนที่มีความใกล้เคียงคือการใช้ปืนลูกซองชนิดลูกปรายซึ่งมีลักษณะของการแตกกระจายของลูกกระสุนเป็นเศษเล็กเศษน้อยซึ่งนิยมใช้ในการล่าสัตว์ อย่างไรก็ตามนำมาใช้ในยามปกติย่อมมีบ้างในคดีอาชญากรรม แต่ด้วยลักษณะการใช้อาวุธที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ทำให้อาวุธดังกล่าวมิใช่อาวุธที่นำมาใช้ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธ ผลคือพิธีสารฉบับนี้จึงไม่สามารถทำหน้าที่ในการควบคุมการใช้อาวุธภายในประเทศได้ ทำให้ไม่เกิดการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายในยามปัจจุบัน โดยหากมีการใช้อาวุธดังกล่าวความคุ้มครองตามกฎหมายน่าจะเป็นในส่วนของกฎหมายอาญาภายในรัฐที่จะมีบทบาทมากกว่า อย่างไรก็ตามเมื่อมีความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นพิธีสารฉบับนี้ก็จะสามารถนำมาบังคับใช้ได้ทันที ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการควบคุมการใช้อาวุธในกรณีที่มีความขัดแย้งทางอาวุธตามกฎหมายระหว่างประเทศ

3. พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามและการจำกัดการใช้อุปกรณ์ระเบิด กับดักระเบิดลวง

ตาและอุปกรณ์อื่นๆ (*Protocol 2 on Prohibition or Restrictions on the Use of Mines, Booby Traps and Other Devices 1981*)

ในปัจจุบันพิธีสารฉบับนี้มีภาคีทั้งสิ้น 81 ประเทศ ซึ่งมีผลในการบังคับใช้มานานแล้ว แต่ในปัจจุบันมักจะมีการใช้มาตรการตามอนุสัญญาออตตาวา² ปี ค.ศ. 1997 เป็นหลัก ส่วนมาตรการนี้จะป็นลักษณะของบทเสริม ซึ่งในส่วนของ การดำเนินการเกี่ยวกับทุ่นระเบิดนั้น เป็นเรื่องที่

² 1997 Convention on the Prohibition of Anti-Personnel Mines and on their Destruction.

นานาประเทศให้ความสนใจและให้ความสำคัญมากจึงทำให้มีการปฏิบัติทั้งในแง่ของการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและการจัดตั้งกลไกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี มาตรการในการจัดการกับทุ่นระเบิดจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามพิธีสารฉบับนี้ค่อนข้างมุ่งเน้นไปในแนวทางการจำกัดการใช้อาวุธในยามที่มีความขัดแย้งทางอาวุธมากกว่า ผลคือในปัจจุบันไม่มีลักษณะของความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นเท่าไรนัก ปัญหาจึงมีลักษณะคล้ายกับกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับหลักมนุษยธรรมระหว่างประเทศทั่วไป กล่าวคือ กฎหมายจะสามารถบังคับใช้ได้ ในกรณีที่เกิดข้อพิพาททางอาวุธเท่านั้น ในกรณีที่ไม่มีข้อพิพาททางอาวุธหน้าที่ของกฎหมายในการจัดการกับอาวุธดังกล่าวในปัจจุบันคือการเก็บกู้ทุ่นระเบิด การทำลาย การห้ามการผลิต การสะสม และการพัฒนามากกว่าการห้ามใช้อาวุธ ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในปัจจุบันจึงไม่สามารถประเมินได้ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นอย่างไร เพราะลักษณะความสำคัญของการใช้อาวุธได้เปลี่ยนไปแล้ว

4. พิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้คนตาบอด ปี ค.ศ. 1995 (Protocol 4 on Laser

Blinding Weapons 1995)

ปัจจุบันนี้พิธีสารฉบับนี้ยังมีปัญหาในการบังคับใช้เนื่องจากยังเป็นอาวุธที่ไม่แพร่หลายมาก การใช้เลเซอร์ในปัจจุบันมักจะมีการใช้ในทางการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของการใช้ในทางอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมหรือการทหารจะมีบ้างแต่ก็ไม่มากเท่าไรนักเท่าที่พบในปัจจุบันการใช้แสงเลเซอร์ในทางการทหาร มักใช้เพื่อการชี้บอกรตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เป็นหลักยังไม่มีการใช้เพื่อทำให้ตาบอดมากนัก ประกอบกับมาตรการในทางกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องก็ยังไม่มีความชัดเจนในการควบคุมอาวุธเลเซอร์ จะมีก็แต่บางประเทศเท่านั้นที่มีการกำหนดกฎหมายเพื่อลงโทษกับการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการใช้เลเซอร์ชนิดดังกล่าว เนื่องจากโดยลักษณะของอาวุธแล้วค่อนข้างเป็นอาวุธที่ล้ำสมัย การจะหากรณีหรือคดีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธและการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นเรื่องที่ยาก ซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องดูแลแนวทางต่อไปในอนาคตแม้ว่าปัจจุบันจะมีกฎหมายระหว่างประเทศที่ควบคุมเรื่องการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดมานานแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม การนำเรื่องอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดมาศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดการนำอาวุธดังกล่าวมาใช้ในฐานะอาวุธขนาดเล็ก เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากในปัจจุบันอาวุธขนาดเล็กมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การศึกษาแนวทางที่อาจเป็นการพัฒนาการของอาวุธขนาดเล็กเพื่อกำหนดนิยามจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตามก็คงสรุปได้เพียงว่าตามกรอบของการทบทวนตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามและจำกัดการใช้อาวุธตามแบบที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายเกินขนาดและไม่จำกัด

ขอบเขต ปี ค.ศ. 1981 ที่ให้มีการทบทวนการบังคับใช้อุสัญญาและพิธีสารประกอบทุก 10 ปี³ ซึ่งปัจจุบันได้มีการทบทวนผ่านมาแล้วหลายครั้ง และมีการขยายขอบเขตของพิธีสารว่าด้วยทุ่นระเบิดฉบับที่ 2 ให้สามารถนำมาบังคับใช้กับกรณีความขัดแย้งทางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศได้ แต่ยังไม่มีความเคลื่อนไหวเรื่องอาวุธเลเซอร์ ในปัจจุบันจึงไม่สามารถประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายได้ ประกอบกับลักษณะของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ในปัจจุบันซึ่งต้องอาศัยอนุสัญญาปี ค.ศ. 1981 ร่วมด้วย ก็มีได้วงหลักเกณฑ์ในการตรวจตราโดยละเอียดนักนอกจากการประชุมเพื่อทบทวนกฎหมายของรัฐภาคี การตรวจตราในปัจจุบันจึงไม่สามารถประเมินผลสำเร็จได้

5. พิธีสารว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม (Protocol 5 on Explosive Remnants of War 2003)

มีการออกพิธีสารมาเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ยังไม่มีการรายงานการปฏิบัติตามกฎหมายเนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการรายงานตามพิธีสาร อย่างไรก็ตามพิธีสารดังกล่าวเป็นแนวทางและเป็นนิมิตรหมายที่ดีที่มาเสริมการคุ้มครองบุคคลจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดจากระเบิดที่ยังคงเหลือค้างในบางพื้นที่และเป็นสิ่งที่ยังคงต้องการการเก็บกู้เพื่อทำลายต่อไป ซึ่งในส่วนของพิธีสารนี้อาจนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการควบคุมอาวุธเบาในกรณีของเครื่องกระสุนและวัตถุระเบิดในส่วนที่เป็นส่วนเหลือหรือเกินจากยามสงครามได้ แต่ทว่าในปัจจุบันพิธีสารฉบับนี้ยังไม่มีการทบทวนในการบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศเท่าไรนักเนื่องจากเพิ่งจะมีการออกกฎหมายมาแต่ด้วยสาเหตุที่นานาประเทศเล็งเห็นถึงความสำคัญในการออกกฎหมายดังกล่าว จึงน่าจะเชื่อว่าจะมีการตอบรับการปฏิบัติตามกฎหมายในทางที่ดี ทั้งนี้ในปัจจุบันยังไม่สามารถสรุปได้

6. อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอนและการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ. 1997 (1997 Convention on the Prohibition of Anti-Personnel Mines and on their Destruction))

ปัจจุบันมีภาคีทั้งสิ้น 85 ประเทศและเป็นอนุสัญญาที่มีผลบังคับใช้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็วมาก เนื่องจากทุกประเทศค่อนข้างจะเป็นห่วงในปัญหาความเสียหายที่เกิดจากการใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล แนวทางในการจัดการกับทุ่นระเบิดดังกล่าวจึงมีการปฏิบัติอย่างรวดเร็วและ

³ 1981 Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects, Article 8 (3) (a).

ต่อเนื่อง และมีหน่วยงานในการประสานงานในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย
 ก่อนข้างประสบผลสำเร็จ ในส่วนของการรายงานผลการปฏิบัติตามอนุสัญญานั้น ตามอนุสัญญา
 กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องรายงานต่อเลขาธิการสหประชาชาติโดยจัดทำเป็นรายงานประจำปีเกี่ยวกับ
 การดำเนินการและการปฏิบัติต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการทุ่นระเบิดสังหารบุคคล โดยจะต้องมี
 การรายงานภายในระยะเวลา 180 วันหลังจากที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้⁴ นอกจากนี้ยังมีการกำหนด
 มาตรการในการให้ความกระจำต่อปฏิบัติตามอนุสัญญา⁵ การรายงานความพยายามในระดับชาติ
 ในการป้องกันการละเมิดต่ออนุสัญญา⁶ และการประชุมทบทวนอนุสัญญา⁷ ซึ่งเป็นแนวทางในการ
 ตรวจสอบที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบเนื่องจากสามารถตรวจสอบได้และมีระบบการตรวจตราหลายระดับ
 ที่ค่อนข้างสร้างความน่าเชื่อถือได้มากขึ้น ซึ่งในทางปฏิบัติของรัฐภาคีต่างๆ เช่นในประเทศไทยนั้น
 ได้มีการตั้งศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดขึ้นมาเพื่อตรวจตราการบังคับใช้กฎหมายและทำหน้าที่ในการ
 ปฏิบัติตามอนุสัญญา ในส่วนของการเก็บกู้ทุ่นระเบิด ซึ่งการดำเนินงานในช่วงแรกค่อนข้างที่จะ
 ประสบผลดี อย่างไรก็ตามก็ดีด้วยความสมบูรณ์ของตัวกฎหมายและความร่วมมือของรัฐต่างๆ รวมถึงการ
 ตระหนักถึงความสำคัญของการทำลายทุ่นระเบิดที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างไม่สามารถประมาณ
 การได้จึงเป็นผลให้การปฏิบัติตามอนุสัญญานับนี้ประสบความสำเร็จ

4.1.2 การประเมินการนำมาตรการในการควบคุมอาวุธตามกรอบของกฎหมายระหว่าง ประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับหลักการลดอาวุธมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและ อาวุธเบา

หากจะกล่าวโดยสรุปแล้วปรากฏว่ามาตรการที่เกี่ยวกับการลดอาวุธตาม
 แผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาตินั้นมีการตรวจตราการปฏิบัติตามแผนโดยให้มีการรายงานผล
 การปฏิบัติของรัฐ โดยพื้นฐานของความสมัครใจ ทั้งนี้เนื่องจากแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ
 ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเอาไว้หลายประการและต้องการที่
 จะให้แผนปฏิบัติการดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจึงมีการกำหนดให้มีการ

⁴ 1997 Convention on the Prohibition of Anti-Personnel Mines and on their Destruction, Article 7.

⁵ Ibid. , Article 8.

⁶ Ibid. , Article 9.

⁷ Ibid. , Article 11, 12 and 13.

ทบทวนผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการโดยให้มีการประชุมอย่างน้อยภายในไม่เกินปี ค.ศ. 2006⁸ ดังนั้นการดำเนินการประชุมเพื่อทบทวนผลการดำเนินการจึงมีการจัดขึ้นในปี ค.ศ. 2003 โดยเป็นการประชุมครั้งแรกในรอบสองปี ซึ่งสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติได้กำหนดให้มีการจัดขึ้น ณ วันที่ 7-11 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2003 ที่เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อพิจารณาถึงการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและระดับโลก

ในการประชุมครั้งนี้มีรัฐและองค์การระหว่างประเทศในระดับต่างๆ ส่งรายงานการปฏิบัติการแห่งชาติเข้าร่วมทั้งสิ้น 98 รัฐ⁹ ซึ่งสามารถแบ่งผลการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติได้ดังนี้

4.1.2.1 การปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคยุโรป

ภูมิภาคยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบามานานแล้ว และมีองค์กรที่สำคัญคือ สหภาพยุโรป (European Union) และองค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือแห่งยุโรป (OSCE: Organization for Security and Cooperation in Europe) เป็นผู้ดำเนินบทบาทสำคัญในการสร้างมาตรการทางกฎหมายต่างๆ ซึ่งสร้างแรงผลักดันให้หลายฝ่ายในภูมิภาคยุโรปตื่นตัวกับการจัดการแก้ไขปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา เนื่องจากภูมิภาคยุโรปเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีการผลิตและการค้าอาวุธเป็นกิจกรรมหลักดังนั้นจึงมีการสร้างมาตรการภายในมาก่อนที่จะมีการประชุมสหประชาชาติแล้ว อย่างไรก็ตามภูมิภาคยุโรปก็ให้ความสำคัญต่อแผนปฏิบัติการของสหประชาชาติ โดยได้มีการรายงานผลการปฏิบัติแห่งรัฐ ซึ่งผลการปฏิบัติดังกล่าวอาจชี้แจงได้ดังนี้

(1) มาตรการในการควบคุมการผลิตอาวุธ

องค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือแห่งภูมิภาคยุโรปได้สร้างแนวทางเพื่อการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลในเรื่องของกฎหมายแห่งชาติ ระบบการทำ

⁸ United Nations General Assembly, General and complete disarmament, UN. Doc A/RES/56/24 V (December 2001).

⁹ United Nations General Assembly, Report of the United Nations First Biennial Meeting of States to Consider the Implementation of the Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects, UN. Doc. A/CONF./BMS/2003/3 (July 2003).

เครื่องหมายบนอาวุธ การควบคุมการผลิต นโยบายในการส่งออกและจำหน่ายอาวุธ เทคนิคในการทำลายและการบริหารจัดการในการเก็บรักษาอาวุธ¹⁰ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อแนวทางของประเทศในทวีปยุโรป เนื่องจากภูมิภาคยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีการผลิตอาวุธเป็นสินค้าส่งออกมาก การควบคุมระบบการค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยมาตรการทางกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการควบคุมการผลิตคือในส่วนของมาตรการในระดับภูมิภาค เช่น แนวทางในการนำเข้า ส่งออกอาวุธปืนของสหภาพยุโรป หรือ การปฏิบัติร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องการค้าอาวุธที่ผิดกฎหมายของภูมิภาคยุโรป เอกสารขององค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือแห่งยุโรปเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

(2) มาตรการในการควบคุมการนำเข้า-ส่งออกอาวุธ

มีการแก้ไข แนวทางในการส่งออกอาวุธของยุโรปตาม EU Code of Conduct on Arms Export ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยเพิ่มมาตรการในการสร้างความโปร่งใส และการควบคุมกับตัวแทนผู้จำหน่ายอาวุธด้วย¹¹ ซึ่งย่อมาหมายความว่าภูมิภาคยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกรอบของแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติเป็นอย่างดี

(3) มาตรการในการสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

คณะมนตรีเพื่อความร่วมมือแห่งภูมิภาคยุโรปแอตแลนติก (EAPC: The European Atlantic Partnership Council) ของ องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเพื่อเตรียมโครงสร้างการทำงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคี เพื่อเป็นความช่วยเหลือทางวิชาการแก่รัฐภาคีโดยผ่านกองทุนเพื่อสันติภาพของรัฐภาคี นอกจากนี้คณะมนตรียังร่วมมือกับรัฐในภูมิภาคยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ในการทำลายอาวุธอีกด้วย¹²

¹⁰ Ibid.

¹¹ International Action Network on Small Arms, Implementing the Programme of Action 2003 : Action by States and Civil Society, Produce by Biting the Bullet, [Online], available from: [http:// www.iansa.org](http://www.iansa.org) , [2004, March 4]

¹² United Nations General Assembly, Report of the United Nations First Biennial Meeting of States to Consider the Implementation of the Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects. UN.Doc. A/CONF.192/BMS/2003/1, p. 11.

(4) มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

ในประเทศจอร์เจียมีโครงการนำอาวุธมาคืนรัฐบาลโดยสมัครใจ ซึ่งประสบผลสำเร็จดี โดยมีผู้นำคืนระเบิดมาส่งคืนกว่า 210 กิโลกรัมและมีการส่งคืนอาวุธกว่า 1,300 ชิ้น¹³ ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงประเทศอื่นๆ ในยุโรปที่มีการดำเนินนโยบายทั้งในการซื้อคืนอาวุธและการเรียกอาวุธคืนโดยสมัครใจอีกมาก ซึ่งทำให้อาวุธที่มีเกินความจำเป็นในสังคมได้ถูกนำไปทำลายเพื่อลดโอกาสในการนำกลับมาใช้ใหม่ อันจะเป็นการสร้างปัญหานับประการในทางอาญาในส่วนของกรอบอาชญากรรม รวมถึงการนำอาวุธดังกล่าวไปสู่การใช้ของกลุ่มกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐ กลุ่มองค์กรอาชญากรรมและกลุ่มก่อการร้าย

(5) มาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกิดขึ้นที่เมืองเวียนนาเพื่อศึกษาการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา เพื่อพัฒนามาตรฐานในการควบคุมอาวุธในภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น¹⁴

ข้อสังเกต

จากการปฏิบัติดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าภูมิภาคยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามก็คิดว่าในเมื่อประเทศในภูมิภาคยุโรปเป็นประเทศที่มีการผลิตอาวุธและมีการส่งออกอาวุธเป็นจำนวนมาก เหตุใดจึงมีการสนับสนุนการควบคุมอาวุธและยังมีกฎหมายภายในภูมิภาคเพื่อการควบคุมอาวุธ ในส่วนนี้อาจพิจารณาได้ว่า

1. การปฏิบัติโดยการรายงานผลการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาตินั้น อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ โดยไม่มีการบังคับหรือการตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจตราอาวุธภายในประเทศต่างๆ อีกทั้งยังไม่มีข้อกำหนดโทษเท่าที่มีในมาตรการคือการกำหนดแนวทางให้รัฐได้มีการสร้างกฎหมายที่มีโทษทางอาญาขึ้นมาบังคับใช้เอง จึงทำให้รัฐไม่ผูกมัดกับสิ่งที่ตนจะต้องกระทำหรือได้กระทำไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ได้มีการรายงานไป

¹³ International Action Network on Small Arms, Implementing the Programme of Action 2003 : Action by States and Civil Society, Produce by Biting the Bullet, [Online], available from: <http://www.iansa.org>. [2004, March 5]

¹⁴ Ibid. , p. 82.

ตามมาตรการในทางระหว่างประเทศ เวทีในระดับนี้จึงเป็นการแสดงถึงการให้ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ โดยสมัครใจซึ่งจะเป็นการส่งเสริมภาพพจน์ที่ดีในทางระหว่างประเทศ และทำให้ประเทศต่างๆ ได้ทราบถึงความสมัครใจอย่างแท้จริงต่อการแก้ไขปัญหาเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

2. ในส่วนของการออกกฎหมายในระดับภูมิภาคถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้โดยง่ายและสามารถตรวจตราได้โดยง่ายประกอบกับการออกกฎหมายภายในภูมิภาคโดยองค์กรในส่วนภูมิภาคเอง ย่อมเข้าใจถึงลักษณะโดยปกติของภูมิภาค ซึ่งในส่วนหนึ่งย่อมตอบสนองต่อนโยบายแห่งภูมิภาคแน่นอน แต่ทั้งนี้ย่อมรวมถึงการสร้างมาตรฐานในการควบคุมอาวุธระดับภูมิภาคที่เอื้อต่อภูมิภาคด้วย การออกมาตรการในลักษณะดังกล่าวจึงไม่น่าจะมีผลเสียหายสำหรับอาวุธที่ถูกกฎหมายแต่ย่อมมีผลต่อความน่าเชื่อถือในระดับภูมิภาค

4.1.2.2 การปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคอเมริกา

แม้ว่าภูมิภาคอเมริกาจะเป็นภูมิภาคที่มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาวุธปืน ไม่น้อยไปกว่าภูมิภาคอื่น รวมไปถึงการที่เป็นตลาดสำคัญในการค้าอาวุธ ทั้งอาวุธตามแบบทั่วไปที่ใช้ในการทำสงครามและอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ซึ่งคู่แข่งกันสำคัญสำหรับภูมิภาคอเมริกากับภูมิภาคยุโรปคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศรัสเซีย ซึ่งเป็นผู้ส่งออกสินค้าอาวุธรายสำคัญ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าธุรกิจดังกล่าวจะเป็นการอุปสรรคในการสร้างกฎหมายเพื่อควบคุมในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างไร โดยทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในกลุ่มอเมริกากลางก็มีองค์กรร่วมกันคือ องค์กรแห่งรัฐอเมริกัน (OAS: Organization of American States) รวมถึงประเทศในแถบละตินอเมริกาก็มีองค์กรตลาดร่วมแห่งภูมิภาคหรือ MERCOSUR ซึ่งได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาค โดยมีการดำเนินการต่างๆ ซึ่งอาจจำแนกการปฏิบัติการขององค์กรในระดับภูมิภาคและประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอเมริกาทั้งหมดได้ดังนี้

(1) มาตรการในการควบคุมการผลิตอาวุธ

มีมาตรการให้ทำเครื่องหมายบนอาวุธ ณ สถานที่ที่มีการผลิตอาวุธ ที่ส่งออกหรือที่นำเข้า เพื่อการติดตามอาวุธสามารถเป็นไปได้โดยสะดวก และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย¹⁵ ซึ่งทำให้เกิดการควบคุมอาวุธที่อยู่ภายใต้การผลิตที่ถูกกฎหมาย

¹⁵ Ibid. , p. 62.

และป้องกันการผลิตอาวุธที่ผิดกฎหมายไม่ให้มีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว อันจะนำมาซึ่งความเสียหายแก่สังคม

(2) มาตรการในการควบคุมการซื้อขายอาวุธ

มีการสร้างผลบังคับตามอนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกันว่าด้วยเรื่องการค้า การผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและวัตถุที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมถึงการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ รวมถึงเรื่อง การสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐทั้งในเรื่องของกฎหมายและการบริหารภายในรัฐ ให้มีการสนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ สนับสนุนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ความช่วยเหลือทางเทคนิคและการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตัวอนุสัญญา¹⁶ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนากฎเกณฑ์ต้นแบบในการควบคุมตัวแทนจำหน่ายอาวุธ โดยองค์การแห่งรัฐอเมริกา (OAS) อีกด้วย¹⁷

(3) มาตรการในการควบคุมการโยกย้ายอาวุธ

รัฐสมาชิกในองค์การเพื่อรัฐอเมริกัน (OAS) บางรัฐสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการในทางกฎหมายเพื่อป้องกันการโอนอาวุธขนาดเล็กไปสู่พื้นที่ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยใช้แนวทางในการสร้างโครงการดังกล่าวจากเอกสารขององค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือแห่งยุโรปว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็กเป็นแนวทางในการสร้างกฎหมาย¹⁸

¹⁶ Ibid. , p. 62.

¹⁷ United Nations General Assembly, Report of the United Nations First Biennial Meeting of States to Consider the Implementation of the Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspect, UN.Doc. A/CONF.192/BMS/2003/1, p. 19.

¹⁸ International Action Network on Small Arms, Implementing the Programme of Action 2003 : Action by States and Civil Society, Produce by Biting the Bullet, Available on website: www.iansa.org [2004, March 4], p. 62.

(4) มาตรการในการควบคุมและจัดการกับอาวุธที่มีมากเกินไปจนเป็น

มีการสร้างมาตรการในการรวบรวมอาวุธในภูมิภาคอเมริกาเพื่อนำไปทำลาย โดยผลปรากฏว่ามีอาวุธปืนถูกนำไปทำลายถึง 290,253 ราชอาณาจักร และเครื่องกระสุนอีก 7,727,556 ชิ้น นับว่าประสบผลสำเร็จกับโครงการในการรวบรวมอาวุธเพื่อนำไปทำลายอย่างดี¹⁹

(5) มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีการทบทวนมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสุรา ยาสูบ อาวุธปืนและเครื่องกระสุน โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลในการค้าอาวุธกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและอาชญากรรมระหว่างประเทศ²⁰ โดยในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาเองนั้นได้มีนโยบายระหว่างประเทศในการปราบปรามการก่อการร้าย เป็นผลให้เกิดความตื่นตัวในเรื่องการจัดการกับอาวุธที่ผิดกฎหมายซึ่งอาจตกไปถึงมือของกลุ่มผู้ก่อการร้ายได้ และจะมีการนำกลับมาใช้เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ซึ่งพลเมืองชาวอเมริกันเป็นเป้าหมายในการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อการร้ายด้วย สหรัฐอเมริกาจึงคำนึงถึงประเด็นนี้เป็นพิเศษ

(6) มาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีการทบทวนมาตรการในทางกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาค โดยเท่าที่มีทั้งหมดเป็นการทบทวนกฎหมายที่มีอยู่แล้วและแสวงหาแนวทางเพื่อพัฒนากฎหมายที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพดีมากขึ้นกว่าเดิม

จากแนวทางในการปฏิบัติดังกล่าวย่อมเห็นได้ชัดว่ากลุ่มประเทศในแถบอเมริกานั้นจะพิจารณาการปฏิบัติตามมาตรการโดยเน้นส่วนที่ตนได้รับผลกระทบเป็นหลัก ส่วนการปฏิบัติทางด้านอื่นๆ เช่นในการออกกฎหมายระหว่างประเทศของภูมิภาคอเมริกัน ย่อมเป็นสิ่งที่สร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือแก่ภูมิภาคเป็นอย่างดี แม้ว่าบทบาทในการเป็นผู้ผลิตและค้าอาวุธของภูมิภาคอเมริกาจะยังมีอยู่มากก็ตาม อย่างไรก็ตาม ไรก็ดีสาเหตุที่มีการรายงานการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ เนื่องจากตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่าเป็นมาตรการทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ

¹⁹ Ibid. , 67.

²⁰ Ibid. , 66.

ของประเทศต่างๆ ในการเข้าร่วมกับเวทีระหว่างประเทศ โดยความสมัครใจและไม่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายระหว่างประเทศใดๆ นั่นเอง

4.1.2.3 การปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคแอฟริกา

ภูมิภาคแอฟริกาเป็นภูมิภาคที่มีปัญหาเกี่ยวกับการแพร่กระจายของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบามากที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ แต่นั่นก็เป็นแรงผลักดันสำคัญต่อภูมิภาคนี้เช่นกัน ในการสร้างกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา อาจกล่าวได้ว่าภูมิภาคแอฟริกาเป็นภูมิภาคแรกที่ก่อให้เกิดแนวความคิดในการจัดการกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในระดับโลก จากการประชุมที่ประเทศมาลีได้ส่งเรื่องให้สำนักงานเลขาธิการแห่งสหประชาชาติได้จัดตั้งคณะผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอาวุธขนาดเล็ก อันเป็นผลนำมาสู่แนวทางในการจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลในเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในเวลาต่อมา และนำมาสู่การจัดวางเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเข้าสู่การพิจารณาของสหประชาชาติจนก่อให้เกิดการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายในทุกรูปแบบและนำมาซึ่งแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้การปฏิบัติการในภูมิภาคแอฟริกาเกี่ยวกับเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา นั้นมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของหลายองค์ประกอบด้วยกัน และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความเคลื่อนไหวในภูมิภาคนี้ก็มีดังนี้

(1) การสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค

เครือข่ายความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่เกิดขึ้นมีมากมาย ดังเช่น เครือข่ายการปฏิบัติการในภูมิภาคแอฟริกันตะวันออกว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็ก เครือข่ายการปฏิบัติการในประเทศเคนยาว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็ก เครือข่ายการปฏิบัติการในประเทศอูกันดาว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็ก เครือข่ายการปฏิบัติการในภูมิภาคแอฟริกันตะวันตกว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็ก และเครือข่ายการปฏิบัติการในประเทศกานาว่าด้วยเรื่องอาวุธขนาดเล็ก²¹

²¹ Ibid. , p. 38.

(2) มาตรการในการควบคุมการซื้อขายอาวุธ

มีการปฏิบัติการตามพิธีสารในภูมิภาคอาฟริกาได้ว่าด้วยเรื่องอาวุธปืน เครื่องกระสุนและวัตถุที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 โดยเป็นมาตรการที่มุ่งควบคุมการซื้อขายอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย²² ในภูมิภาคอาฟริกาได้

(3) มาตรการในการควบคุมการโยกย้ายอาวุธ

มีการสร้างมาตรการเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือข้ามแดนในการควบคุมการโอนอาวุธระหว่างรัฐ โดยบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาวุธปืนที่มีการสร้างขึ้นใหม่ในภูมิภาคอาฟริกาได้ในปี ค.ศ. 2000²³

(4) มาตรการในการควบคุมและจัดการกับอาวุธที่มีมากเกินความจำเป็น

มีการร่างพิธีสารเพื่อป้องกัน ควบคุมและลดอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคแอฟริกา เพื่อมุ่งควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระดับอนุภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากในระดับอนุภูมิภาคของภูมิภาคอาฟริกาต่างประสบกับข้อเท็จจริงและปัญหาที่มีความแตกต่างกัน การที่มีการสร้างกฎหมายในระดับย่อยกว่าระดับภูมิภาคจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

(5) มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีโครงการเก็บรวบรวมอาวุธที่ผิดกฎหมายไปทำลายในหลายโครงการของแต่ละอนุภูมิภาคในอาฟริกา โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา เช่น แผนเพื่อการยับยั้งชั่วคราวของภูมิภาคอาฟริกาตะวันตก (Moratorium) ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีสำหรับการดำเนินนโยบายในส่วนของประเทศที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา เนื่องจากการหยุดการดำเนินกิจกรรม นอกจากจะช่วยให้ได้เห็นระบบการซื้อขายอาวุธที่ถูกกฎหมายต้องหยุดดำเนินการแล้ว ยังเป็นการเน้นให้เห็นความเคลื่อนไหวของการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่เป็นการค้าที่ผิดกฎหมายบ้างในบางส่วนได้ด้วย

(6) มาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

²² Ibid. , p. 42.

²³ Ibid. , p. 45.

มีการสร้างแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาสังคมในการจัดการกับปัญหาของอาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบาในทุกอนุภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกิจกรรม โครงการหรือความร่วมมือต่างๆ ที่ทำให้ประชาสังคมได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เช่นมาตรการในการรวบรวมอาวรุขคืนโดยสมัครใจ หรือการซื้อคืนอาวรุขเพื่อนำมาทำลาย หรือการจัดนิทรรศการเพื่อให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากอาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบาที่ผิดกฎหมายเพื่อสร้างความตระหนักแก่สังคมมากขึ้น

ในส่วนของภูมิภาคอาฟริกันนั้นถือว่าเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากเรื่องปัญหาการใช้อาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบามาก ดังนั้นการปฏิบัติการในหลายส่วนมักจะเป็นความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังของรัฐต่างๆ ดังจะเห็นได้จากความพยายามในการสร้างความตระหนักและเวทีระหว่างประเทศขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมอาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบาโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในระดับภูมิภาคในการปฏิบัติตามกฎหมายในระดับภูมิภาคถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากประเทศในภูมิภาคได้ให้ความร่วมมือกับการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ส่วนการปฏิบัติตามกรอบสากลแม้จะมีในส่วนของแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติก็ยังคงเป็นกรอบที่หลวม ไม่มีแนวทางหรือมาตรฐานในการตรวจตราในลักษณะที่ผูกพันเสมือนกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อมูลในส่วนที่รายงานของประเทศต่างๆ จึงเป็นเสมือน ข้อมูลที่มาจากรายงานสภาพตามการปฏิบัติตามกฎหมายภายในของรัฐเท่านั้นเอง ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบความเป็นจริงได้

4.1.2.4 การปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบาในภูมิภาคออสเตรเลียและแปซิฟิก

ดังที่ได้กล่าวมาในตอนต้นว่าภูมิภาคออสเตรเลียและแถบแปซิฟิกนี้ไม่ค่อยมีผลกระทบที่เด่นชัดในเรื่องการใช้อาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบารุนแรงเท่ากับประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ภูมิภาคออสเตรเลียก็ยังมีจัดการทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบาเพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติและมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของนานาประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจากอาวรุขขนาดเล็กและอาวรุขเบา

(1) มาตรการในการควบคุมการผลิตอาวรุข

ในส่วนของภูมิภาคออสเตรเลียนั้นทั้งประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ต่างก็มีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการ ผลิต ส่งออก นำเข้า การโอน และการโอนกลับ โดยพิจารณาถึงความปลอดภัยและสิทธิมนุษยชน

(2) มาตรการในการควบคุมการซื้อขายอาวุธ

ในประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายภายในที่ควบคุมการซื้อขายอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่มีเหตุการณ์การฆาตกรรมโดยใช้อาวุธปืนที่มหาวิทยาลัยโมนาชซึ่งทำให้มีการห้ามการซื้อขายอาวุธปืน

(3) มาตรการในการควบคุมการถือครองอาวุธ

มีกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองอาวุธโดยพลเรือน โดยในบางประเทศมีกฎหมายที่เข้มงวดมาก ดังเช่น ประเทศฟีจี นาอูรู และปาเลา มีกฎหมายที่ห้ามพลเรือนถือครองอาวุธโดยเด็ดขาด

(4) มาตรการในการควบคุมและจัดการกับอาวุธที่มีมากเกินไปจนเป็น

ในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์มีการรวบรวมอาวุธปืนเพื่อนำมาทำลาย โดยการใช้นโยบายของรัฐในการซื้ออาวุธปืนกลับคืนเพื่อนำไปทำลาย ซึ่งในปกตินั้นในบางภูมิภาคอาจมีการดำเนินนโยบายการให้คืนอาวุธสงครามหรืออาวุธปืนที่ไม่สามารถออกใบอนุญาตได้ โดยความสมัครใจไม่ต้องมีการซื้อคืน โดยการออกกฎหมายมายกโทษให้

นอกจากนี้ในภูมิภาคแปซิฟิกยังมีการรวบรวมอาวุธที่ผิดกฎหมายและอาวุธส่วนเกินนำไปทำลายเพื่อการลดอาวุธอีกด้วย

(5) มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

การลดอาวุธและการทำลายอาวุธที่ผิดกฎหมายไม่ว่าโดยโครงการเรียกอาวุธกลับคืนมาทำลายด้วยความสมัครใจหรือการซื้อกลับคืน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อาวุธที่มีมากเกินไปจนเกิดความต้องการและในส่วนของอาวุธที่ผิดกฎหมายซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชญากรรมถูกทำลายไปด้วย

(6) มาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีการให้หน่วยงานเอกชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อเป้าหมายในการลดอาวุธ โดยมีการดำเนินงานร่วมกับรัฐต่างๆ ในภูมิภาค

กล่าวโดยรวมแล้วภูมิภาคออสเตรเลียเป็นภูมิภาคที่ไม่ค่อยจะได้รับผลกระทบจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเท่าไรนัก แม้ว่าจะมีส่วนร่วมในหลายเรื่องในระดับโลกเกี่ยวกับ

บทบาททั้งในแง่ของผู้ผลิต และผู้ใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในระดับสากลก็ตามที ดังนั้นการเข้าร่วมตามแผนปฏิบัติการของสหประชาชาติจึงเป็นเรื่องที่คิดที่ก่อให้เกิดการรายงานข้อเท็จจริงในระดับภูมิภาคให้เวทีระหว่างประเทศได้รับทราบ แม้ว่าจะอยู่นอกขอบเขตของการบังคับตามกฎหมายก็ตามที ซึ่งนั่นก็แสดงให้เห็นว่ากฎหมายในปัจจุบันยังไม่สามารถใช้ได้เต็มที่จึงต้องมีการใช้แนวทางความร่วมมือในระดับย่อยกว่ากฎหมายแทน

4.1.2.5 การปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคเอเชีย

ภูมิภาคเอเชียเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ทั้งในเรื่องของข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในอาฟกานิสถานและที่เมื่อเร็ว ๆ นี้ในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้มีการใช้กำลังทางทหารต่อประเทศอิรัก และเมื่อรัฐบาลประเทศอิรักโดยการนำของประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ได้ล้มสลายลงปรากฏว่าในช่วงระยะเวลาที่ประเทศอยู่ในความไม่มั่นคงหลังจากที่ข้อพิพาทเพิ่งจะยุติลงนั้นเป็นช่วงเวลาที่ประเทศอิรักเกิดความวุ่นวายเป็นอย่างมากเมื่อมีการโจรกรรมร้านค้าต่างๆ รวมถึงการโจรกรรมอาวุธจากร้านค้าและสถานที่เก็บอาวุธต่างๆ ทำให้มีการแพร่กระจายของอาวุธปืนในประเทศอิรักจำนวนมาก ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมพิสูจน์ให้เห็นว่าในช่วงเวลาที่รัฐอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถใช้บังคับมาตรการแห่งรัฐในการดำเนินการต่างๆ ได้ก็就会产生ช่องว่างให้บุคคลต่างๆ ได้ฉวยโอกาสในการกระทำความผิดและเนื่องจากไม่มีกฎหมายใดที่จะเข้าไปควบคุมการกระทำดังกล่าวได้ ทำให้การจะจัดการกับปัญหาเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้นอกจากเรื่องปัญหาของการโจรกรรมอาวุธแล้ว ปัญหาความขัดแย้งที่ตามมาจากการที่รัฐบาลอิรักล่มสลายไปและอยู่ภายใต้การควบคุมของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การที่กลุ่มที่ไม่สามารถระบุได้แต่หลายฝ่ายเชื่อว่าเป็นกลุ่มที่จงรักภักดีต่ออดีตประธานาธิบดีซัดดัมนั้นได้ทำการโจมตีกองกำลังต่างประเทศที่เข้าไปควบคุมประเทศอิรัก โดยในการโจมตีแต่ละครั้งนั้นก็หนีไม่พ้นที่จะมีการใช้อาวุธดังเช่น อาวุธปืนและระเบิด ทำให้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา มีบทบาทเพิ่มขึ้นมาอีกในบริบทของความขัดแย้ง

ในส่วนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีแนวทางในการปราบปรามอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบามานานแล้ว โดยมาตรการที่ปรากฏเป็นเรื่องของมาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติตามปฏิญญาต่างๆ ขององค์การความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในส่วนของเรื่องการปราบปรามอาชญากรรมซึ่งมีการเสนอให้มี ASEAN Center for Combating Transnational Crime (ACTC) เพื่อดำเนินการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติดังเช่น การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด ความมั่นคงในภูมิภาค รวมถึงการปราบปรามการค้าอาวุธที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ แนวทางดังกล่าวเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีพิธีสารแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการ

ควบคุมอาวุธปืน และแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมาย

อย่างไรก็ดีแม้ว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาจะมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมายแต่หากพิจารณาในส่วนของเรื่องการสร้างกฎหมายในระดับภูมิภาคเพื่อจัดการกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในภูมิภาคเอเชียยังเป็นเรื่องที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคงเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดขึ้นง่ายๆ สำหรับการสร้างกฎหมายในภูมิภาคเอเชีย เพราะสภาพทางการเมืองของประเทศในเอเชียที่มีได้รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นดังเช่นในภูมิภาคยุโรป ทำให้การสร้างมาตรการทางกฎหมายเป็นเรื่องที่ยาก อย่างไรก็ตามในช่วงที่มีการใช้แผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติประเทศในภูมิภาคเอเชียก็มีความเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้

(1) มาตรการในการควบคุมการผลิตอาวุธ

ในประเทศคาซัคสถานมีการนำเสนอกฎหมายใหม่เกี่ยวกับควบคุมการผลิตและการส่งออกอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา เพื่อให้เกิดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาภายในประเทศ

(2) มาตรการในการควบคุมการซื้อขายอาวุธ

มีการกำหนดมาตรการในการจดทะเบียนอาวุธและการออกใบอนุญาตเพื่อการซื้อขายอาวุธในอนุภูมิภาคเอเชียใต้ เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายของอาวุธ และเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการติดตามอาวุธ

(3) มาตรการในการควบคุมการเก็บรักษาอาวุธ

ในภูมิภาคเอเชียแทบทุกภูมิภาคมีการดำเนินการตามนโยบายเพื่อการเก็บรักษาอาวุธในคลังอย่างปลอดภัยเพื่อป้องกันการรั่วไหลของอาวุธออกจากคลัง ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวในแต่ละประเทศมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน จึงอาจประสบผลที่แตกต่างกันทั้งในแง่ของประสิทธิภาพและระยะเวลาในการเริ่มใช้มาตรการ

(4) มาตรการในการควบคุมและจัดการกับอาวุธที่มีมากเกินความจำเป็น

มาตรการนี้เกิดขึ้นในหลายประเทศในเอเชียซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย โดยมีักเป็นโครงการหรือนโยบายของรัฐในการเก็บรวบรวมอาวุธที่ผิดกฎหมายที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนเพื่อนำไปทำลาย

(5) มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีการใช้กฎหมายและมาตรการเพื่อห้ามพลเรือนถือครองอาวุธในประเทศฟิลิปปินส์เพื่อป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยใช้อาวุธปืนเป็นเครื่องมือในการกระทำการ

(6) มาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

มีการสร้างกิจกรรมอื่นๆ ขึ้นเพื่อให้กลุ่มประชาสังคมทั่วไปมีส่วนร่วมในการจัดการในโครงการหรือการเคลื่อนไหวในกิจกรรมเพื่อการต่อต้านการใช้อาวุธ นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือระหว่างภูมิภาคเอเชียกลางและองค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือแห่งภูมิภาคยุโรป ในการต่อต้านอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศในภูมิภาคเอเชียเองซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเป็นส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ จึงนับว่าแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติประสบผลดีทางด้านการสร้างความร่วมมือ ซึ่งเป็นผลดีต่อภูมิภาคที่ไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค ดังเช่นภูมิภาคเอเชีย ทั้งนี้ โดยที่ยังไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศในระดับสากลที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาทำหน้าที่ด้วย

4.1.3 การประเมินการนำมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาตามกรอบของการควบคุมการใช้อาวุธเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

มาตรการดังที่เสนอไปในส่วนนี้คือเอกสารขององค์กรเพื่อความร่วมมือและความมั่นคงแห่งยุโรปซึ่งไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายจึงไม่สามารถที่จะประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมายได้ แต่จะมีประโยชน์ในแง่ของการนำมาใช้เป็นแนวทางในการขยายขอบเขตของมาตรการในทางระหว่างประเทศต่างๆ ในกรณีที่ไม่ขัดแย้งกับตราสารอื่นๆ เพื่อเป็นรูปแบบที่เป็นแนวทางที่ดี ใดก็ได้ก็ตามมาตรการดังกล่าวได้กำหนดระยะเวลาในการทบทวนการปฏิบัติตามมาตรการเอาไว้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแนวทางการปฏิบัติมากที่สุด แม้ว่าจะไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายก็ตาม

กรณีดังแนวทางในระดับภูมิภาคนี้ค่อนข้างแสดงให้เห็นเด่นชัดว่าหากไม่มีลักษณะบังคับตามกฎหมาย การที่จะปฏิบัติตามและการตรวจตราการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากความที่ไม่มีผลผูกพันในเชิงกฎหมาย การจะปฏิบัติในลักษณะของการเป็นหน้าที่จึงไม่เกิด จะเกิดขึ้นก็แต่เพียงการยึดเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาในการบังคับใช้

มาตรการแต่ละมาตรการอย่างยิ่ง แต่กระนั้นก็ตามมาตรการตามกรอบของเอกสารแห่งองค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือแห่งยุโรปก็เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีเนื่องจากมีมาตรการที่ชัดเจนสามารถนำไปเสริมการปฏิบัติตามมาตรการอื่นๆ ได้แม้ว่าโดยสภาพของตัวมาตรการเองจะไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายในฐานะของกฎหมายระหว่างประเทศก็ตามที่

4.1.4 การประเมินการนำมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ตามกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

มาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาตามกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรมนั้น ตามที่ได้เสนอในบทที่ผ่านมามี 2 มาตรการคือ มาตรการตามพิธีสารว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการผลิตและการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน ส่วนประกอบและเครื่องกระสุนที่ผิดกฎหมาย ปี ค.ศ. 2001 ซึ่งออกมาเพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การ ค.ศ. 2001 อนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกาว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี ค.ศ. 1998 โดยในส่วนของมาตรการตามพิธีสารว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการผลิตและการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน ส่วนประกอบและเครื่องกระสุนที่ผิดกฎหมาย ปี ค.ศ. 2001 นั้นในปัจจุบันยังไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเงื่อนไขตามพิธีสารต้องการให้มีรัฐภาคีให้สัตยาบันครบ 40 ประเทศเสียก่อนจึงจะมีการบังคับใช้มาตรการได้ ซึ่งในปัจจุบัน (8 เมษายน พ.ศ. 2547) มีประเทศต่างๆ ให้สัตยาบันเพียง 14 ประเทศ ดังนั้นในปัจจุบันมาตรการดังกล่าวจึงยังคงเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ยังใช้บังคับไม่ได้ ทำให้ยังไม่มีมาตรการการปฏิบัติตามพิธีสาร จึงยังไม่สามารถประเมินผลการปฏิบัติได้ ส่วนลักษณะเนื้อหาในตัวกฎหมายนั้นค่อนข้างจะมีความสมบูรณ์เนื่องจากวางกฎเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธไว้ในหลายแง่มุม โดยในส่วนของมาตรการการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นส่วนที่ไม่ครอบคลุมมีเพียงประเด็นเดียวคือเรื่องวัตถุระเบิด ซึ่งตัวพิธีสารฉบับนี้ได้มุ่งการควบคุมอาวุธเบาไว้ด้วย ในปัจจุบันจึงต้องใช้กฎหมายในส่วนอื่นๆ เพื่อคุ้มครองในเรื่องระเบิด เช่น ตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอนและการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ. 1997 และตามพิธีสารว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม (Protocol 5 on Explosive Remnants of War 2003) ซึ่งในตัวพิธีสารฉบับหลังนี้ออกมาเนื่องจากความต้องการในการเก็บกู้ระเบิดหลังจากที่จบสิ้นข้อพิพาทเพื่อนำไปทำลาย โดยวัตถุประสงค์ในการเก็บกู้ระเบิดดังกล่าวเป็นมาตรการที่ออกมาเสริมการปฏิบัติตามอนุสัญญาออกตาวาและพิธีสารฉบับที่ 2 เกี่ยวกับทุ่นระเบิดของอนุสัญญาว่าด้วยการจำกัดการใช้อาวุธตามแบบ เนื่องจากตามพิธีสารฉบับนี้มีได้มุ่งเน้นในเรื่องการจัดการเกี่ยวกับทุ่นระเบิดสังหารบุคคลแต่มุ่งไปถึงวัตถุระเบิดที่มีได้ระเบิด และวัตถุระเบิดที่ถูกละลายซึ่งอาจมีการระเบิด

ขึ้นมาได้²⁴ โดยนิยามดังกล่าวไม่รวมถึงทุ่นระเบิดสังหารบุคคลตามพิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับดักระเบิด ปี 1981 ซึ่งมีการแก้ไขในปี 1996 โดยในส่วนของมาตรการในการตรวจตราตามมาตรา 10 ให้มีการทำรายงานแห่งชาติเพื่อเสนอต่อที่ประชุมรัฐภาคีในการพิจารณาทบทวนการปฏิบัติการ ซึ่งในปัจจุบันมาตรการตามพิธีสารฉบับนี้เพิ่งเริ่มมีการเปิดให้รัฐต่างๆ ลงนามเป็นภาคีตั้งนั้นจึงยังไม่มีกรารายงานในส่วนของการปฏิบัติตามกฎหมาย

4.2 บทบาทขององค์การระหว่างประเทศและกลุ่มความร่วมมือในระดับต่างๆ ในการควบคุมและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

บทบาทขององค์การระหว่างประเทศเท่าที่ปรากฏในปัจจุบันมีเพียงการปฏิบัติตามกรอบของแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ ปี 2001 ที่ดูจะเป็นรูปธรรมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นมาตรการที่ไม่บีบบังคับให้รัฐจะต้องปฏิบัติตาม แต่อาศัยหลักความสมัครใจซึ่งทำให้รัฐและองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมมากกว่า เนื่องจากเป็นเวทีที่รัฐและตัวคนอื่นๆ สามารถนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีในการปฏิบัติได้ โดยมีได้มีการตรวจสอบจากองค์กรใด ทำให้มาตรการนี้เป็นที่นิยมในปัจจุบัน โดยบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

4.2.1 บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในการควบคุมและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

1. องค์การระหว่างประเทศและหน่วยงานภายใต้กรอบการปฏิบัติงานของสหประชาชาติ

ผลการดำเนินงานของสหประชาชาตินับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร สำหรับการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา รวมถึงการติดตามการปฏิบัติของรัฐต่างๆ ภายหลังจากที่มีการประชุมมาแล้ว 2 ปี ซึ่งทำให้เห็นภาพของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างดี และทำให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาของประเทศต่างๆ ในการตระหนักถึงปัญหาของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่มีอยู่ในสังคม และร่วมมือกันเพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนต่างๆ นั้นองค์กรหลักที่มีส่วนสำคัญของสหประชาชาติเห็นจะเป็นสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ เป็นอย่างดีทั้งในแง่ของการจัดการประชุมและดำเนินโครงการต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการควบคุมอาวุธ อย่างไรก็ตามในส่วนส่วนตัวคณะมนตรีความมั่นคงเองนั้นก็มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่บ้างในแง่ของการกำหนดแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องอาวุธต่างๆ เช่น

²⁴ 2003 Protocol on Explosive Remnants of War, Article 2.

กำหนดวิธีการในการทำลายอาวุธและการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ ส่วนองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติซึ่งถือว่ามาในบทบาทก่อนจะมีส่วนช่วยส่งเสริมประเด็นปลีกย่อยในหลายกรณีซึ่งโดยภาพรวมจะเป็นลักษณะของการสร้างความร่วมมือในลักษณะองค์กรของสหประชาชาติเพื่อการจัดการแก้ไขกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในแ่งมุมต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อให้กฎหมายและมาตรการต่างๆ ประสบผลสำเร็จดังความมุ่งประสงค์

2. องค์กรระหว่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ และกลุ่มประชาสังคม

องค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ ที่มีบทบาทในการสร้างความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา นั้นถือว่าเป็นความริเริ่มที่ดีในทางระหว่างประเทศ ซึ่งที่ผ่านมา มีองค์กรระหว่างประเทศในระดับเอกชนมากมายที่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการและยังได้มีการช่วยเหลือหน่วยงานของสหประชาชาติในการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของประเทศต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นแนวโน้มที่ดีในอนาคตในการจัดการกับปัญหาเหล่านี้ต่อไป โดยในส่วนของกลุ่มประชาสังคมที่มีบทบาทในเรื่องของการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ ได้แก่ กลุ่ม Small Arms Survey ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาโดยกระทรวงการต่างประเทศสวีเดนและได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากประเทศสวีเดน ซึ่งทำหน้าที่ในการศึกษาวิจัยปัญหาที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา และแสวงหาแนวทางในการแก้ไข ในส่วนขององค์กรอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเดียวกัน เช่น International Action Network on Small Arms: IANSA ซึ่งมีบทบาทเป็นอย่างยิ่งต่อการรวบรวมข้อมูลของแต่ละประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ทางปฏิบัติและกฎหมายของประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา โดยตัว IANSA เองมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมาย โดยร่วมกับองค์กร International Alert, Saferworld และ University of Bradford ซึ่งได้ร่วมมือกันเพื่อการรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ โดยเฉพาะ เป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มองค์กรประชาสังคมมีความยินดีที่จะช่วยเหลือในส่วนของการช่วยตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ เป็นอย่างดี

4.3 การดำเนินมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอาวุธในระดับประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย ปี 2001 แต่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมอาวุธปืน เครื่องกระสุนและวัตถุระเบิดอยู่แล้ว ในปัจจุบันมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจตราชายแดนมากขึ้น ในส่วนของการลดอาวุธ ก็มีการออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมอาวุธปืน คือให้มีการนำอาวุธปืน

ที่ไม่สามารถออกใบอนุญาตได้มามอบแก่ทางราชการซึ่งมีการดำเนินการมาแล้ว 7 ครั้งคือในปี พ.ศ. 2491, 2501, 2510, 2518, 2535, 2543 และในปี พ.ศ. 2546 ส่วนปัญหาที่ยังคงมีอยู่คือการปราบปราม การขนส่งอาวุธเถื่อนที่ผ่านแดนไทย และการจัดการกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าอาวุธเถื่อนซึ่ง ยังไม่สามารถจัดการได้สำเร็จ

อย่างไรก็ดีไทยเป็นหนึ่งใน 98 ประเทศที่มีการรายงานการดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการค้าอาวุธขนาดเล็กและ อาวุธเบาที่ผิดกฎหมาย โดยกำหนดกรอบแต่ละขั้นตอนดังนี้

มาตรการระดับประเทศ

1. จุดติดต่อประสานงานแห่งชาติ²⁵

ประเทศไทยกำหนดให้สภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการเพื่อการเป็นจุด ติดต่อแห่งชาติ ในการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือในระดับโลก ระดับภูมิภาคและ ระดับประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของประเด็นความมั่นคง โดยขณะนี้สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้อยู่ในระหว่างการพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายแห่งชาติ เพื่อการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและ อาวุธเบา และมีการพัฒนายุทธศาสตร์ชายแดนซึ่งครอบคลุมไปถึงการจัดการกับปัญหาการลักลอบ ส่งผ่านอาวุธเถื่อนเข้าสู่แดนไทย²⁶

2. กฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบและกระบวนการทางบริหาร

ดังที่กล่าวไปในบทที่แล้วว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธ อยู่หลายมาตรการด้วยกัน โดยมีองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการดูแล และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันมีการควบคุมการออกใบอนุญาตสำหรับมีและใช้อาวุธ ปืนที่เคร่งครัดมากขึ้น และมีการเพิ่มค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังได้มี

²⁵ United Nations, Report of the United Nations Conference on the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects, New York, 9-20 July 2001, UN. Doc. A/CONF.192/15 (July 2001), Section II, paragraph 5.

²⁶ National Report of the Kingdom of Thailand on the Implementation of the 2001 United Nations Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects July 2003, [Online], available from: [http:// www.iansa.org](http://www.iansa.org) [2003, July], pp. 1-2.

การจัดทำข้อมูลระบบออนไลน์เกี่ยวกับการให้ใบอนุญาตและการจดทะเบียนการครอบครองและการโอนอาวุธปืน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังขาดอยู่ในปัจจุบันคือกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมนายหน้าค้าอาวุธซึ่งไทยยังไม่มี²⁷

3. การครอบครองอาวุธปืน

ในประเทศไทยนั้นผู้ที่จะสามารถมีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง ได้มีด้วยกัน 2 ประเภทคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจครอบครองอาวุธได้ตามกฎหมายและบุคคลธรรมดา ซึ่งมีกฎหมายที่แตกต่างกันออกไปตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ โดยตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2503 จนถึงปี พ.ศ. 2544 มีผู้ได้รับใบอนุญาตให้สามารถมีและใช้อาวุธปืนได้รวมทั้งสิ้น 1,084,394 ราย ส่วนในปี พ.ศ. 2545 นั้นมีผู้แสดงความจำนงขอมีอาวุธทั้งสิ้น 3,303 ราย แต่ได้รับอนุญาตเพียง 2,019 ราย เท่านั้น²⁸

4. การออกใบอนุญาตสำหรับร้านขายปืน

เป็นไปตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยซึ่งกำหนดเอาไว้ว่า ในแต่ละกรณีร้านขายอาวุธสามารถครอบครองอาวุธดังต่อไปนี้เพื่อการค้าได้ไม่เกินจำนวนตามที่กำหนด ได้แก่

ก) อาวุธปืน

1. แต่ละใบอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตสามารถครอบครองปืนเล็กยาวได้ไม่เกิน 50 กระบอก โดยรวมทุกประเภทและทุกขนาด
2. แต่ละใบอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตสามารถครอบครองปืนพกสั้นได้ไม่เกิน 30 กระบอก โดยรวมทุกประเภทและทุกขนาด

ข) เครื่องกระสุน

1. แต่ละใบอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตสามารถครอบครองเครื่องกระสุนสำหรับปืนเล็กยาวทุกประเภทและทุกขนาดได้ไม่เกิน 2,000 นัด
2. แต่ละใบอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตสามารถครอบครองเครื่องกระสุนสำหรับปืนสั้นทุกประเภทและทุกขนาดได้ไม่เกิน 7,500 นัด
3. แต่ละใบอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตสามารถครอบครองเครื่องกระสุนสำหรับปืนเล็กยาวทุกประเภทและขนาดที่มีขนาดลำกล้อง .22 มิลลิเมตร ได้ไม่เกิน 10,000 นัด

²⁷ Ibid. , pp. 2-3.

²⁸ Ibid. , pp. 4-5.

4. แต่ละใบอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตสามารถครอบครองเครื่องกระสุนสำหรับปืนพกอัตโนมัติทุกประเภทและขนาดได้ไม่เกิน 30,000 นัด

โดยในส่วนของ การนำเข้าอาวุธปืนและเครื่องกระสุนเพื่อการพาณิชย์นั้น ร้านค้าที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าอาวุธได้สามารถนำเข้าได้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี แต่ต้องไม่เกินปริมาณที่กำหนดเอาไว้ดังที่กล่าวมาในตอนต้น²⁹

5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรักษาอาวุธ

ในส่วนของ การดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรักษาอาวุธของราชการนั้นมีการเก็บรักษาอาวุธไว้ในคลังแสงและมีการรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง และมีการตรวจนับอาวุธเมื่อมีการเบิกออกและนำกลับคืนเข้าสู่คลังแสงทุกครั้ง โดยหากมีการสูญหายหรือการโจรกรรมเกิดขึ้นจะต้องมีการรายงานต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงและมีมาตรการในการจัดตั้งหน่วยที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน โดยในปัจจุบันนี้กระทรวงกลาโหมได้อยู่ในระหว่างการดำเนินการสำหรับมาตรการเพื่อสร้างความแข็งแกร่งตามแนวชายแดนเพื่อจัดการกับการลักลอบนำเข้าอาวุธตามแนวชายแดน³⁰

6. มาตรการในการรวบรวมอาวุธส่วนเกินจากการใช้งาน

ประเทศไทยมีมาตรการในการทำลายอาวุธส่วนเกินทุกปี โดยตามที่ได้กล่าวอ้างข้างต้นว่ามีการออกกฎหมายเพื่อบริโทษกรรมอาวุธปืนที่ไม่สามารถดำเนินการออกใบอนุญาตได้มาแล้วถึง 7 ครั้งด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีโครงการซื้อคืนอาวุธเพื่อนำมาทำลาย โดยจะมีการคัดแยกชิ้นส่วน ส่วนไหนที่ยังสามารถใช้ประโยชน์ได้ก็จะมีให้นำมาใช้ในทางราชการ ส่วนไหนที่ไม่สามารถใช้งานได้ก็จะมีนำไปทำลายโดยการถอดอุปกรณ์ที่สำคัญออกไป การบีบอัดให้เสียหาย และการหลอมด้วยความร้อน³¹ อย่างไรก็ตามผู้สันักครณีนท่านหนึ่งเห็นว่าแท้จริงแล้วประเทศไทยยังไม่มีมาตรการในการทำลายอาวุธที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งอาจมีปัญหาด้านการนำอาวุธกลับมาใช้ใหม่ได้

²⁹ Ibid. , p. 5-6.

³⁰ Ibid. , p. 6.

³¹ Ibid. , p. 7.

7. การนำเข้าและการส่งออกอาวุธ

เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขของการนำเข้าส่งออกอาวุธเอาไว้ โดยในปัจจุบันประเทศไทยมิได้มีความสามารถในการเป็นผู้ผลิตอาวุธโดยตรง จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการผลิตอาวุธเพื่อส่งออก ในส่วนของการนำเข้าอาวุธนั้นจะมีการกำหนดอัตราภาษีการนำเข้าและมีการตรวจตราอาวุธที่นำเข้ามาในประเทศไทย ณ จุดผ่านแดน โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร สำหรับการนำเข้าอาวุธในแต่ละครั้งนั้น ร้านค้าที่ได้รับอนุญาตในประเทศไทยสามารถนำเข้าอาวุธได้ โดยเป็นอาวุธปืนพกไม่เกิน 30 กระบอกและปืนเล็กยาวไม่เกิน 50 กระบอก ซึ่งในปัจจุบันมีร้านขายปืนทั้งสิ้น 245 ร้านในกรุงเทพฯ³²

8. การเก็บรักษาข้อมูลทางทะเบียน

ในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกำหนดเวลาในการเก็บบันทึกข้อมูลทางทะเบียน กล่าวคือเก็บข้อมูลไปเรื่อยๆ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดีต่อการติดตามหาอาวุธหากสามารถดำเนินการได้ เช่นนั้นจริงๆ

ในส่วนของการกักตุนนั้นมีการพัฒนาระบบการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อให้สะดวกต่อการติดตามร่องรอยอาวุธ ซึ่งหากทำสำเร็จก็จะทำให้กองทัพทราบความเคลื่อนไหวของอาวุธที่อยู่ในความครอบครองของตนได้เป็นอย่างดี³³

มาตรการในระดับภูมิภาค

ปัจจุบันไทยมีการประสานงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านอาชญากรรมกับองค์การตำรวจสากล (INTERPOL) อยู่แล้ว นอกจากนั้นในระดับภูมิภาคไทยยังมีระบบความร่วมมือทางด้านตำรวจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ ASEANAPOL ซึ่งมีการประชุมทุกปีเพื่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูล

มาตรการในระดับโลก

ประเทศไทยมีการลงนามในตราสารระหว่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้าย และมีการสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ นอกจากนี้ยังได้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนและองค์กรประชาสังคม

³² Ibid.

³³ Ibid. , p. 9.

อื่นๆ ในการจัดการกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา โดยในประเทศไทยมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ทำงานด้านนี้ได้แก่ องค์กร Non-Violence International Southeast Asia

โดยภาพรวมแล้วถือว่าประเทศไทยค่อนข้างที่จะมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาตามกรอบของแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมาย ในทุกรูปแบบเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศ ปรากฏการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศต่างๆ ให้ความสนใจแก่การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการเป็นอย่างดี เนื่องจากไม่มีผลบังคับตามกฎหมายระหว่างประเทศ การรายงานโดยความสมัครใจย่อมเป็นสิ่งที่รัฐยินดี แต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นก็คือ การปฏิบัติตามดังกล่าวจะสามารถแสดงถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด

4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาตามกฎหมายได้แก่

4.4.1 ปัจจัยทางการเมือง

ปัจจัยทางการเมืองของบางรัฐซึ่งมีส่วนคาบเกี่ยวกับธุรกิจหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้าอาวุธปืนทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายมีผลกระทบต่อการใช้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธมากทีเดียวเนื่องจากมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศหลายมาตรการที่ไม่สามารถมีผลบังคับใช้ได้เนื่องจากรัฐไม่มีนโยบายที่จะเป็นภาคีตามกลไกดังกล่าวด้วยสาเหตุที่ว่าอาจจะเป็นการขัดกับผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจภายในประเทศ ดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศรัสเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตอาวุธรายใหญ่ ดังนั้นการจะออกมาตรการมาเพื่อควบคุมภาคเอกชนผู้ผลิตและผู้ค้าอาวุธย่อมเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องพิจารณาให้ดี เพราะจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ การออกกฎหมายไปเพื่อทำให้การดำเนินการทางธุรกิจเป็นไปได้ยาก รัฐบาลผู้ออกกฎหมายดังกล่าวก็อาจมีปัญหในการบริหาร ดังนั้นรัฐที่มีผลประโยชน์ได้เสียกับเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาจึงไม่สามารถที่จะแสดงท่าทีมากนักในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องการควบคุมอาวุธดังกล่าว

ในส่วนของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและความเสียหายที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา นั้นย่อมมีมาตรการทางการเมือง หรือ นโยบายที่ต้องการกฎหมายเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ดังเช่น ในภูมิภาคอาฟริกาซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ก็จะมีส่วนร่วมในการใช้มาตรการต่างๆ

ในทางระหว่างประเทศมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ที่ไม่ได้รับผลกระทบ ซึ่งภูมิภาคอื่นๆ ที่ไม่ได้รับผลกระทบก็จะดำเนินนโยบายเป็นกลาง มิได้เอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง สาเหตุประการนี้เองทำให้การปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ จึงเป็นเพียงการรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายในประเทศ มิได้เป็นการรายงานการปฏิบัติตามมาตรการหรือกฎหมาย ในส่วนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากรัฐต่างๆ ในการเป็นภาคีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากยังมีความแตกต่างของนโยบายทางการเมืองของแต่ละประเทศนั่นเอง

4.4.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้เป็นเงื่อนไขประการสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวในข้างต้นว่า เมื่อนโยบายทางการเมืองไม่เอื้อที่จะให้รัฐสามารถปฏิบัติไปในทางใดทางหนึ่งได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อท่าทีของรัฐในการปฏิบัติ การที่ภูมิภาคอเมริกาและภูมิภาคยุโรปเป็นผู้ผลิตสินค้าอาวุธต่างๆ เป็นตลาดหลัก และมีบรรดาผู้บริโภคนั้นประเทศในภูมิภาคที่ประเทศส่วนใหญ่เป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา ส่งผลในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจค้าอาวุธยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ ในทำนองเดียวกันกับการค้าอาวุธที่ผิดกฎหมาย เมื่อมีผู้ซื้อและมีผู้ที่สามารถจะขายได้ธุรกรรมดังกล่าวก็จะยังคงมีอยู่ต่อไป โดยเงื่อนไขของผลประโยชน์ในทางธุรกิจจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อการดำเนินนโยบายทางการเมือง หากรัฐได้ทำการชั่งน้ำหนักการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แล้วรัฐจะต้องเสียประโยชน์หรือจะต้องกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลย่อมเป็นสิ่งที่รัฐบาลไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้นการที่รัฐบาลจะรักษาเสถียรภาพของการบริหารและรัฐยังคงได้ประโยชน์จากธุรกรรมการค้าต่อไปย่อมทำให้การหยุดธุรกรรมการค้าอาวุธเป็นไปได้ยาก แม้ว่าจะมีผลเสียหายเกิดขึ้นเป็นประจำและเป็นตัวอย่างที่ทุกคนไม่ต้องการก็ตาม แต่เมื่อชั่งน้ำหนักกับผลประโยชน์ที่รัฐจะได้เพื่อแลกกับความเสียหายในบางส่วน (สำหรับอาวุธที่ถูกกฎหมาย) รัฐย่อมยินดีที่จะรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจและเสถียรภาพของรัฐบาลมากกว่าการที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรการที่มีแต่จะสร้างผลในทางลบแก่รัฐ

4.4.3 ปัจจัยทางด้านสังคม

ปัจจัยทางด้านสังคมที่เห็นได้ชัดเจนคือ ประเทศมาลีได้รับผลกระทบจากการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคมาก ความเสียหายดังกล่าวย่อมเป็นแรงผลักดันให้ประเทศมาลีต้องมีการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งความเสียหายดังกล่าว และเป็นเสียงสำคัญที่ผลักดันให้เกิดแนวทางในกฎหมายระหว่างประเทศ ต่างจากประเทศอื่นๆ ที่ไม่ได้รับผลกระทบหรือได้รับผลกระทบในปริมาณที่ไม่มาก หรือได้รับผลประโยชน์มากกว่าผลกระทบ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้

ประเทศที่ได้รับผลกระทบซึ่งมักเป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นผู้ใช้อาวุธมากกว่าผลิตอาวุธต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่วนประเทศที่ไม่ได้รับผลกระทบย่อมมองปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ การจะสร้างแรงจูงใจในการให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นแนวทางที่น่าจะเป็นคือ จะต้องมีการสร้างความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นแก่สังคมมากกว่านี้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียในสังคมเห็นถึงผลเสียของการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบามากขึ้น จึงจะเกิดความเห็นร่วมกันในการพัฒนามาตรการและการปฏิบัติตามมาตรการและกฎหมายต่างๆ มากขึ้น หากสังคมไม่เห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎหมายก็ย่อมไม่สามารถที่จะคุ้มครองสังคมได้

4.4.4 ปัจจัยทางด้านกฎหมาย

ปัจจัยทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรการในทางระหว่างประเทศคือกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธภายในรัฐ ซึ่งจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรการในทางระหว่างประเทศ โดยความสอดคล้องที่ว่าไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนหรือเป็นมาตรการเดียวกัน แต่จะต้องมีลักษณะของความมุ่งประสงค์ในการคุ้มครองร่วมกัน สามารถใช้ร่วมกันได้โดยไม่เป็นการขัดต่อกฎเกณฑ์ในทางระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนของบางประเทศเช่น สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก การปฏิบัติของทั้งปัจเจกบุคคล และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องย่อมเป็นสิ่งที่รัฐจะต้องรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย การจะไปจำกัดสิทธิดังกล่าวจะทำได้ก็แต่โดยอาศัยกฎหมายเท่านั้น ทำให้การปฏิบัติดังกล่าวเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต่อรัฐเป็นอย่างมาก เพราะกฎหมายที่ไปกระทบต่อสิทธิของเอกชนย่อมทำให้เกิดความไม่พอใจและความขัดแย้งได้ แต่เมื่อมาตรการทางกฎหมายยังมีลักษณะที่ไม่บังคับอย่างเคร่งครัด ก็จะมีช่องให้เกิดการนำอาวุธที่มีอยู่มากมายไปใช้ในทางที่ผิดได้ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวค่อนข้างยาก โดยจะต้องสร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องสันติธรรมและรัฐบาลจะต้องศึกษาถึงแนวทางในการลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจในระดับระหว่างรัฐและเอกชนมากขึ้น

ในส่วนของกฎหมายที่ล้าสมัยหรือกฎหมายที่ไม่ครอบคลุมแม้ว่าจะเป็นช่องว่างให้เกิดการนำอาวุธไปใช้ในทางที่ผิดหรือก่อให้เกิดหนทางสำหรับมิชชันนั้นเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ด้วยมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายซึ่งทำได้ไม่ยาก ต่างจากกฎหมายที่ไปกระทบสิทธิของบุคคล

4.5 ปัญหาในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายจากการที่มีการประเมินผลการปฏิบัติการของประเทศต่างๆตามแผนการปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ พบว่าการปฏิบัติการตามแผนในการออกกฎหมายและการปฏิบัติมีผลค่อนข้างดี อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายในแต่ละส่วนยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่ต้นเหตุได้อย่างแท้จริงเนื่องจากยังไม่มีการระบุถึงแหล่งที่แท้จริงที่ทำให้เกิดปัญหา เพื่อที่จะจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการนำเสนอข้อมูลของรัฐในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวบางส่วนค่อนข้างโปร่งใส แต่ในเชิงนโยบายของแต่ละประเทศแล้วยังไม่ชัดเจนเท่ากับแนวทางขององค์กรในระดับภูมิภาคที่มีความเด่นชัดกว่า แม้กระนั้นก็ตามการดำเนินการตามกฎหมายในการควบคุมการใช้อาวุธในภาพรวมก็ยังถือว่าเป็นนิมิตรหมายที่ดีในการดำเนินการในขั้นต่อไป

ในส่วนที่ยังเป็นปัญหาสำหรับการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาถือการจัดการกับกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ กลุ่มองค์กรอาชญากรรม และกลุ่มผู้ก่อการร้าย ซึ่งในส่วนหนึ่งตามมาตรการของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรได้ครอบคลุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับองค์กรอาชญากรรมอยู่แล้ว โดยจัดการทั้งในแง่ของกลุ่มที่ดำเนินการและในส่วนของการจัดการทางด้านการเงินของกลุ่มดังกล่าว³⁴ ซึ่งได้มีการกำหนดล่องไปถึงมาตรการในการดำเนินการทางกฎหมายอาญาระหว่างประเทศด้วย ทำให้ตอบปัญหาไปหนึ่งส่วนว่าองค์กรอาชญากรรมย่อมอาจถูกดำเนินการภายใต้กฎหมายนี้ได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐและกลุ่มผู้ก่อการร้ายนั้น น่าจะต้องพึงกำหนดในส่วนอื่นๆ เช่น อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้าย โดยไปจัดการกับตัวองค์กรและกลุ่มที่สนับสนุนการก่อการร้ายเพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ส่วนกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐกลุ่มอื่นๆ นั้น น่าเป็นห่วงว่าจะจัดการอย่างไร ในบางส่วนนั้นกลุ่มที่กฎหมายระหว่างประเทศ หรือในทางปฏิบัติระหว่างประเทศรับรองว่าเป็นตัวตนที่กฎหมายระหว่างประเทศสามารถเข้าไปมีผลผูกพันได้ เช่นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลที่มีสิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองของปาเลสไตน์ เป็นต้น ส่วนกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ครอบคลุมตามกฎหมายระหว่างประเทศก็เห็นจะมีแนวทางที่เหลือคือการใช้กฎหมายภายในจัดการในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายอาญาภายในรัฐ

³⁴ 2000 Convention against Transnational Organized Crime, Article 6.

4.6 แนวทางสู่นาตกในการแก้ไขปัญหาลูกเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

4.6.1 แนวทางในระดับระหว่างประเทศ

แนวทางที่เกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน คือในเรื่องของการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวดีพอสมควรและค่อนข้างจะมีแนวโน้มที่ดีต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม การสร้างความร่วมมือในทางระหว่างประเทศในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวยังเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่จะต้องกระทำต่อไปในอนาคตเพื่อให้แผนปฏิบัติการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาประสบสัมฤทธิ์ผลดังที่ทุกฝ่ายตั้งใจ

แนวทางอีกส่วนหนึ่งที่จะเกิดขึ้นและเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะมีผลบังคับใช้ในอนาคคือ มาตรการในการต่อต้านอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาตามพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ว่าด้วยการป้องกัน การต่อต้านและการกำจัดการผลิตและการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน ส่วนประกอบและเครื่องกระสุนที่ผิดกฎหมายในทุกรูปแบบ ซึ่งในปัจจุบันมีผู้ลงนามทั้งสิ้น 52 รัฐ แต่มีผู้ให้สัตยาบันเพียง 15 รัฐ ดังนั้นกฎหมายดังกล่าวจึงยังไม่มีผลใช้บังคับ เนื่องจากตามพิธีสารจะต้องมีผู้ให้สัตยาบันครบ 40 รัฐเสียก่อน อย่างไรก็ตาม การสร้างแนวทางในการให้ทุกประเทศเข้าร่วมในการภาคีตามพิธีสารดังกล่าวย่อมเป็นแนวทางที่ดีในอนาคตที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือที่เป็นจริงเป็นจังในการบังคับตามกฎหมายมากขึ้น และจะทำให้ผลบังคับตามกฎหมายของมาตรการต่างๆ มีความเคร่งครัดและเข้มงวดมากยิ่งขึ้น

4.6.2 แนวทางในระดับภูมิภาค

ในระดับภูมิภาคเท่าที่จะเกิดขึ้นได้ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา คือในส่วนของการสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการสร้างแนวทางในการปฏิบัติซึ่งรวมถึงการสร้างกฎหมายในระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพต่อไป เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายในระดับภูมิภาคย่อมจะเกิดประโยชน์แก่การตรวจตรามากกว่าการปฏิบัติตามกฎหมายในระดับโลก และการที่ภูมิภาคสามารถร่างกฎหมายออกมาใช้บังคับได้นั้น ย่อมเป็นการที่ภูมิภาคได้ทำการศึกษาปัญหาในภูมิภาคของตนเองมาแล้วเป็นอย่างดี ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาลูกต่างๆ ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้แนวทางที่เป็นส่วนร่วมเหมือนกันทั่วโลก

4.6.3 แนวทางในระดับประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย

โดยทั่วไปกฎหมายที่ควบคุมอาวุธปืนในทุกประเทศนั้นย่อมมีอยู่แล้ว แต่ที่สำคัญคือการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นดีเพียงใด ดังนั้นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายภายใน โดยการ

เพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น และการที่ประเทศต่างๆ จะได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการบังคับใช้กฎหมายแล้วจะยังเป็นการดีสำหรับการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายและอาจรวมไปถึงการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความครอบคลุมถึงทุกปัญหาที่สำคัญด้วย

สำหรับแนวทางในการปฏิบัติของประเทศไทยนั้นปัจจุบันมีทั้งส่วนที่เป็นผลสำเร็จและไม่เป็นผลสำเร็จ ที่ว่าผลสำเร็จนั้นคือการปฏิบัติตามมาตรการในการนำอาวุธสงครามหรืออาวุธที่ผิดกฎหมายมาคืนรัฐ ซึ่งปรากฏว่าได้รับผลตอบรับเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามในส่วนของการแก้ไขปัญหาการโจรกรรมอาวุธและการปราบปรามความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของประเทศไทยคงจะต้องถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นแนวทางที่น่าจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตคือ การแก้ไขนโยบายในการปราบปรามความรุนแรงในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในภาคใต้ เพื่อประสานประโยชน์ของทุกฝ่ายให้เกิดความพอดี ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ที่รัฐจะต้องดำเนินการจัดการและจะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพด้วย เพื่อสร้างแนวทางสำหรับความสงบสุขของประเทศ นอกจากนี้ การดำเนินการในส่วนของมาตรการในการควบคุมอาวุธที่เก็บในคลังยังคงต้องเพิ่มประสิทธิภาพอีกเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของการรักษาความปลอดภัยเพื่อไม่ให้เกิดการรั่วไหลของอาวุธออกนอกพื้นที่ การป้องกันการโจรกรรมและการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับคลังอาวุธซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งในประเทศไทย

ทั้งนี้การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการและการปฏิบัติตามแนวทางของทั้งในระดับภูมิภาคและประเทศหากสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกันไปย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อทุกประเทศ และย่อมสร้างเสริม เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการควบคุมอาวุธได้ดียิ่งขึ้นจากที่แต่เดิมมีแนวโน้มในทางดีที่ดีขึ้นแล้วตามการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย